

ՄԻԱՄՆԱԿԱՆ ՔՆՆՈՒԹՅՈՒՆ

2023

ՀՈՒՆԻՍ

ՀԱՅՈՑ ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆ

ԹԵՍՏ 1

Խմբի համարը

Նստարանի համարը

Հարգելի՛ դիմորդ

Խորհուրդ ենք տալիս առաջադրանքները կատարել ըստ հերթականության: Ուշադիր կարդացե՛ք յուրաքանչյուր առաջադրանք և պատասխանների առաջարկվող տարբերակները: Եթե Ձեզ չի հաջողվում որևէ առաջադրանքի անմիջապես պատասխանել, ժամանակը խնայելու նպատակով կարող եք այն բաց թողնել և դրան անդրադառնալ ավելի ուշ:

Ձեր առջև դրված թեստ-գրքույկի էջերի դատարկ մասերը ազատորեն կարող եք օգտագործել սևագրության համար: **Թեստ-գրքույկը չի ստուգվում: Ստուգվում է միայն պատասխանների ձևաթուղթը:**

Առաջադրանքները կատարելուց հետո չմոռանաք պատասխանները ուշադիր և խնամքով նշել պատասխանների ձևաթղթում: Պատասխանների ձևաթղթի ճիշտ լրացումից է կախված Ձեր քննական միավորը:

Մաղթում ենք հաջողություն:

Ա մակարդակ

1 Ո՞ր թվականին է Արգիշտի I-ը, շարունակելով իր հաղթարշավը, հասել մինչև Պարսուա և Բաբելոնի երկիր.

- 1) ք. ա. 779 թ.
- 2) ք. ա. 780 թ.
- 3) ք. ա. 782 թ.
- 4) ք. ա. 781 թ.

2 Ե՞րբ է արգելվել հայկական մեհենագրության գործածությունը.

- 1) III դարում
- 2) V դարում
- 3) IV դարում
- 4) II դարում

3 Ե՞րբ է գոհվել հայոց իշխան Գրիգոր Մամիկոնյանը.

- 1) 680 թ.
- 2) 685 թ.
- 3) 689 թ.
- 4) 683 թ.

4 Ո՞ր թվականին է տեղի ունեցել Չմանկատուկի ճակատամարտը.

- 1) 1243 թ.
- 2) 1236 թ.
- 3) 1242 թ.
- 4) 1238 թ.

5 Ե՞րբ է Կ. Պոլսի Ազգային ընդհանուր ժողովը հաստատել արևմտահայերի ազգային կանոնադրությունը.

- 1) 1860 թ. մարտի 17-ին
- 2) 1859 թ. մայիսի 24-ին
- 3) 1860 թ. մայիսի 24-ին
- 4) 1863 թ. մարտի 17-ին

6 Ե՞րբ է Խեչոն իր հեծյալներով մտել Վան.

- 1) 1915 թ. ապրիլի 27-ին
- 2) 1915 թ. հունիսի 5-ին
- 3) 1915 թ. մայիսի 7-ին
- 4) 1915 թ. մայիսի 5-ին

7 Ե՞րբ է ՀԿ(Բ)Կ կենտրոնը բողոքել կովկասյան բյուրոյի պլենումի՝ Ղարաբաղյան հարցի վերաբերյալ հակահայ որոշման դեմ.

- 1) 1921 թ. հուլիսի 16-ին
- 2) 1921 թ. օգոստոսի 16-ին
- 3) 1921 թ. հուլիսի 12-ին
- 4) 1921 թ. հոկտեմբերի 12-ին

8 Ե՞րբ են անցկացվել ՀՀ նախագահական հինգերորդ ընտրությունները.

- 1) 2013 թ.
- 2) 2012 թ.
- 3) 2003 թ.
- 4) 2008 թ.

9 Որտեղի՞ց է սկիզբ առնում Արևմտյան Եփրատը.

- 1) Խաչափայտի լեռներից
- 2) Ծաղկավետ լեռներից
- 3) Սրմանց լեռներից
- 4) Ծաղկանց լեռներից

10 Ո՞ր կայսեր ուղարկած զորքն են հայերը Տրդատ II-ի գլխավորությամբ ջախջախել և վտարել Հայաստանից.

- 1) Նիգեր
- 2) Կալիգուլա
- 3) Սեպտիմիոս Սևերոս
- 4) Կարակալլա

11 Ո՞ր գավառում էր գտնվում Բողբերդ ամրոցը.

- 1) Բասեն
- 2) Բագրևանդ
- 3) Ծաղկոտն
- 4) Կոզովիտ

12 Ո՞վ էր հայոց իշխանն ու սպարապետը 748–750 թթ. ապստամբության սկզբին.

- 1) Արտավազդ Մամիկոնյանը
- 2) Սմբատ Բագրատունին
- 3) Աշոտ Բագրատունին
- 4) Դավիթ Մամիկոնյանը

13 Թվարկված պարբերականներից ո՞րն է հրատարակվել Կալկաթայում.

- 1) «Լրո գիր»
- 2) «Տարեգրություն»
- 3) «Ազգասեր»
- 4) «Ազդարար»

14 Ո՞վ է սպանել Բաքվի նահանգապետ Նակաշիձեին.

- 1) Նիկոլ Դումանը
- 2) Դրոն
- 3) Արամ Երկանյանը
- 4) Արշավիր Շիրակյանը

15 Ո՞ր խորհրդային հանրապետության կուսակցական ղեկավարությունն էր ղիմադրություն ցուցաբերում Անդրկովկասի դաշնության ստեղծմանը.

- 1) Վրաստանի՝ Պ. Մդիվանու գլխավորությամբ
- 2) Հայաստանի՝ Ա. Մյասնիկյանի գլխավորությամբ
- 3) Ադրբեջանի՝ Ն. Նարիմանովի գլխավորությամբ
- 4) Ռուսաստանի՝ Ի. Ստալինի գլխավորությամբ

16 Ո՞վ է Գյումրիում տեղադրված Մհեր Մկրտչյանի հուշարձանի հեղինակը.

- 1) Նորայր Կարգանյանը
- 2) Արա Շիրազը
- 3) Յուրի Պետրոսյանը
- 4) Արտաշես Հովսեփյանը

17 Ո՞վ է մեջբերված հատվածի հեղինակը.

«Հայոց թագավոր [.....]-ը ուներ միջակ հասակ, բայց հակված էր դեպի ամեն մի մեծ բան և մանավանդ դեպի պատերազմական գործերը: Նա հավատարիմ պահապան էր արդարադատության և իր կենցաղավարության մեջ զուսպ էր, նաև չափավոր ու ողջամիտ էր, ինչպես լավագույնները հույների և հռոմայեցիների մեջ»:

- 1) Ապպիանոսը
- 2) Արիանոսը
- 3) Տակիտոսը
- 4) Ամմիանոսը

18

Կարդալ Վահրամ Պահլավունուն ուղղված անեցիների դիմումից մեջբերված հատվածը և ընտրել ճիշտ շարունակությունը.

«Մենք ամենքս պատրաստ ենք մեռնելու, բայց չենք մեռնի, մինչև չոչնչացնենք մեր թշնամիներին, որոնք».

- 1) «տարապարտ կերպով եկել են մեր դեմ և ուզում են գրավել մեր երկիրը»:
- 2) «ավագակաբար հարձակվել են մեզ վրա և ուզում են մեր երկիրը կողոպտել»:
- 3) «տարապարտ կերպով գրոհում են մեր դեմ և կամենում են կողոպտել մեր երկիրը»:
- 4) «տարապարտ կերպով եկել են մեր դեմ և կամենում են հափշտակել մեր երկիրը»:

19

Ինչպե՞ս էր կոչվում արևելահայերի Հայոց ազգային համախորհրդակցության ավարտից քիչ անց ձևավորված՝ 35 անդամներից կազմված մարմինը.

- 1) Հայոց ազգային խորհուրդ
- 2) Ազգային ժողով
- 3) Վարիչների մարմին
- 4) Ազգային բյուրո

20

Ընտրել վաղմիջնադարյան Հայաստանի՝ բացառապես անազատների դասին պատկանողներից կազմված շարքը.

- 1) առևտրականներ, ռամիկներ, ասպետներ, արհեստավորներ
- 2) ռամիկներ, ասպետներ, շինականներ, սեպուհներ
- 3) շինականներ, արհեստավորներ, ասպետներ, առևտրականներ
- 4) արհեստավորներ, ռամիկներ, առևտրականներ, շինականներ

21

Թվարկվածներից որո՞նք են ճիշտ բնութագրում Սյունիքում և Արցախում 1720–ական թվականներին ծավալված ազատագրական պայքարի արդյունքները.

ա. Կասեցրեց օսմանյան զորքերի՝ դեպի Արարատյան դաշտ արշավանքը:

բ. Ապահովեց Նադիր շահի հաղթանակը՝ Պարսկաստանից աֆղանական և թուրքական նվաճողներին դուրս քշելու գործում:

գ. Ազատագրական այդ պայքարը հավատ ներշնչեց սեփական ուժերի նկատմամբ:

դ. Ստիպեց պարսից պետությանն իր հետագա քաղաքականության մեջ հաշվի նստել հայկական մելիքությունների հետ, ճանաչել նրանց իրավունքները:

ե. Հայկական ուժերի տարած բազում հաղթանակների շնորհիվ հնարավոր եղավ մոտ կես դար թոթափել օսմանյան և պարսկական տիրապետությունները:

զ. Ազատագրական այդ պայքարը մեծապես բարձրացրեց հայ ժողովրդի ինքնագիտակցությունն ու ազատասիրական ոգին:

- 1) գ, դ, զ
- 2) ա, բ, ե
- 3) բ, դ, ե
- 4) ա, գ, զ

22 Թվարկվածներից որո՞նք են Բաթումի պայմանագրի հետևանքներ.

- ա. Օսմանյան կառավարությունն ընդունեց և ճանաչեց Հայաստանի անկախությունը:
- բ. Արագոթեն զարգացան առևտրա-տնտեսական հարաբերությունները Թուրքիայի և ՀՀ-ի միջև:
- գ. Թուրքիան զավթեց Արդվինը, Կարսը, Արդահանը, Օլթին, Կադզվանը, Ախալքալաքը, Ախալցխան:
- դ. Թուրքիան պարտավորվեց Ազգերի լիգայում պաշտպանել ՀՀ-ի շահերը:
- ե. Թուրքիան զավթեց նաև Սուրմալուի գավառը, Ալեքսանդրապոլի և Կոտայքի գավառների կեսը, Երևանի գավառի 3/4 մասը, Շարուր-Ղարալագյազի 1/5 մասը:
- զ. Թուրքիային մնացին Ալեքսանդրապոլը և երկաթուղին մինչև Ջուլֆա:

- 1) ա, գ, ե
- 2) գ, ե, զ
- 3) ա, գ, զ
- 4) բ, դ, ե

23 Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- ա. Դիոգենես կայսեր գերվելը սելջուկների կողմից
- բ. Լոռիի ասպատակումը Ալվի Արսլանի գլխավորած հրոսակների կողմից
- գ. սելջուկյան պետության իշխանության հաստատումը Փոքր Ասիայում
- դ. հայ խաղաղ բնակչության կոտորածը Մանանադիի Մմբատաբերդ լեռան մոտ
- ե. Փիլարտոս Վարաժնունու իշխանության ստեղծումը

- 1) բ, դ, գ, ա, ե
- 2) դ, բ, ա, գ, ե
- 3) բ, դ, ե, ա, գ
- 4) դ, բ, ա, ե, գ

24 Ո՞ր իրադարձությունն է տեղի ունեցել վերջինը.

- 1) ՀՅԴ հռչակագրի հրատարակումը «Դրոշակ» թոռուցիկ թերթում
- 2) Հնչակյան կուսակցության ծրագրի հրատարակումը
- 3) Հնչակյան կուսակցության միանալը ՀՅԴ-ին
- 4) ՀՅԴ առաջին ընդհանուր ժողովի հրավիրումը

25

Կատարել համապատասխանեցում.

Անուն

1. Ա. Վոլսկի	3. Ն. Ռիժկով	5. Հ. Պողոսյան
2. Ա. Խանջյան	4. Ս. Թովմասյան	

Պաշտոն

- ա. ՀԿԿ կենտկոմի առաջին քարտուղար
- բ. ԼՂԻՄ մարզկոմի առաջին քարտուղար
- գ. ԽՍՀՄ նախարարների խորհրդի նախագահ
- դ. ԼՂԻՄ-ում հատուկ կառավարման կոմիտեի նախագահ
- ե. ՀԿ(բ)Կ կենտկոմի առաջին քարտուղար
- զ. ԽՍՀՄ Գերագույն խորհրդի նախագահ

- 1) 1-զ, 2-ա, 3-գ, 4-ե, 5-դ
- 2) 1-դ, 2-ե, 3-գ, 4-ա, 5-բ
- 3) 1-դ, 2-ա, 3-զ, 4-ե, 5-բ
- 4) 1-զ, 2-ե, 3-գ, 4-ա, 5-բ

26

Կատարել համապատասխանեցում.

- ա. Կապաղովկիա ներխուժած հռոմեական զորքի հրամանատարը
- բ. Անկախ Ծոփքի վերջին արքան
- գ. Տիգրան Մեծին հավատարմության երդում տված Մարաստանի թագավորը
- դ. Տիգրան Մեծի կողմից մահապատժի ենթարկված Սելևկյան թագուհի

- 1. Սուլլա
- 2. Սելենե
- 3. Գոդերձ II
- 4. Միհրդատ
- 5. Արտանես

- 1) ա-1, բ-5, գ-4, դ-2
- 2) ա-5, բ-4, գ-2, դ-1
- 3) ա-1, բ-5, գ-3, դ-2
- 4) ա-5, բ-4, գ-3, դ-2

27 **Տրված պնդումներից որո՞նք են սխալ.**

- ա. Հայկական 408–րդ դիվիզիան կռվել է Ռումինիայում, Հունգարիայում, Ավստրիայում և Չեխոսլովակիայում:
- բ. Հնչակյան կուսակցության առաջնորդներից Ա. Նազարբեկյանը դարձել է կոմկուսի անդամ:
- գ. Հայաստանում 1930–ական թթ. բռնաճնշումների է ենթարկվել 25 000 մարդ, որոնցից մեկ երրորդը գնդակահարվել է:
- դ. Գերմանիան նպատակ ուներ կայծակնային պատերազմի միջոցով գրավելու ԽՍՀՄ-ը և հասնելու համաշխարհային տիրապետության:
- ե. ԽՍՀՄ արագ արդյունաբերացման համար անհրաժեշտ միջոցները հնարավոր էր հայթայթել միայն երկրի ներսում:
- զ. Առաջին երկու հնգամյակներում Խորհրդային Հայաստանում շահագործման էր հանձնվել 54 արդյունաբերական ձեռնարկություն:

- 1) բ, գ, զ
- 2) բ, դ, ե
- 3) ա, գ, զ
- 4) ա, դ, ե

28 **Ե՞րբ է գրի առնվել հայերի ծագման մասին վրացական ավանդությունը.**

- 1) VI–VIII դարերում
- 2) V–VII դարերում
- 3) IX–XI դարերում
- 4) XI–XIII դարերում

29 **XIX դարի առաջին ռուս-թուրքական պատերազմի ժամանակ ռուսական զորքը ե՞րբ է գրավել Ախալքալաքի բերդը.**

- 1) 1812 թ.
- 2) 1811 թ.
- 3) 1810 թ.
- 4) 1809 թ.

30 **Ինչպե՞ս է կոչվել Տուրուբերանը Հայաստանի 591 թ. բաժանումից հետո.**

- 1) Մեծ Հայք
- 2) Մեծ մասն Մեծ Հայոց
- 3) Խորագույն Հայք
- 4) Մասն Մեծ Հայոց

31 Ապրուստի միջոց հայթայթելու նպատակով 1933 թ. որքա՞ն ընտանիք լքեց Սևանա լճի ավազանի շրջանները.

- 1) 5570
- 2) 6570
- 3) 4750
- 4) 6750

32 Ո՞վ է հետևյալ խոսքերի հեղինակը.
«Մենք այնպես մաքրագարդեցինք այդ շրջանը, որ ապագայում այնտեղ (հուզումներ)... այլևս տեղի ունենալ չեն կարող»:

- 1) Ազիզ փաշան
- 2) Քյամիլ փաշան
- 3) Ջեքի փաշան
- 4) Աշիր փաշան

33 Ո՞ւմ որոշումից է մեջբերված հատվածը.
«Պատրաստ լինել իշխանությունը գրավելու, երբ նեցուկ կունենանք մի հարևան երկիր, որով հնարավոր կլինի կապվել բանվորագյուղացիական Ռուսաստանի հետ»:

- 1) Հայաստանի կոմունիստական կազմակերպությունների՝ Բաքվում հրավիրված առաջին կոնֆերանսի
- 2) հայ բոլշևիկների Ալեքսանդրապոլի կոմիտեի
- 3) Հայաստանի կոմունիստական կազմակերպությունների՝ Երևանում հրավիրված առաջին կոնֆերանսի
- 4) Ռեզոլուցիոն կոմիտեի Կարսի կոնֆերանսի

34 Ընտրել տերմինների կամ հասկացությունների սխալ բացատրությունները.

- ա. Հունահռոմեական հեղինակները Արտաշես I-ի ստեղծած վարչամիավորներն անվանում էին ստրատեգիա:
- բ. Աստվածային գերագույն եռյակի պաշտամունքը բնիկ հելլենիստական երևույթ է և հայոց մեջ տարածում է ունեցել այդ շրջանից:
- գ. Վանատուրը հայոց դիցարանում հյուրընկալության աստվածն էր:
- դ. Զրադաշտականությունն իր բնույթով միաստվածային կրոն է:
- ե. Որոշ ուսումնասիրողների կարծիքով Նանեն եղել է նաև ռազմի դիցուհի:

- 1) ա, ե
- 2) բ, դ
- 3) բ, ե
- 4) գ, դ

35 Ինչո՞ւ շահ Աբասը թուրքական բանակի շարժման ճանապարհին ընկած հայկական բնակավայրերի բնակչությանը գաղթեցրեց Պարսկաստանի խորքերը.

- ա. Հայ վաճառականությանը տեղափոխելով Իրանի արևելք՝ նա որոշել էր արևելքում զարգացած մետաքսի առևտուրը փոխադրել դեպի Պարսից ծոցի շրջան, որից մեծ վնաս կկրեր Օսմանյան կայսրությունը:
- բ. Պարսկաստանի սահմանամերձ շրջաններ տեղափոխված հայերը կզինվորագրվեին պարսկական բանակին և կկասեցնեին օսմանյան զորքերի առաջխաղացումը:
- գ. Հայ որակյալ երկրագործներին ու արհեստավորներին բնակեցնելով Իրանի ներքին շրջաններում՝ նա նպատակ ուներ զարկ տալու իր երկրի տնտեսության զարգացմանը:
- դ. Օսմանյան կայսրության համար այլևս իմաստ չէր ունենա ավերված շրջանների գրավումը, և թուրքական բանակը չէր շարունակի արշավանքը:
- ե. Հայ վաճառականությանը տեղափոխելով Իրանի հարավային նահանգներ՝ նա որոշել էր հյուսիսում զարգացած մետաքսի առևտուրը փոխադրել դեպի Պարսից ծոցի շրջան, որից մեծ վնաս կկրեր Օսմանյան կայսրությունը:
- զ. Օսմանյան բանակը դրանով կզրկվեր պարենից, օթևանի հնարավորությունից և ի վիճակի չէր լինի շարունակելու արշավանքը:

- 1) գ, ե, զ
- 2) ա, գ, դ
- 3) բ, դ, ե
- 4) ա, գ, զ

36 Ըստ ժամանակագրական հաջորդականության՝ թվարկված իրադարձություններից ո՞րն է տեղի ունեցել երրորդը.

- ա. Քսենոփոնի զորքի անցումը Հայաստանի տարածքով
- բ. դաշնակից հայ-պարսկական զորքերի կողմից Բաբելոնի գրավումը
- գ. Մամուսատ մայրաքաղաքի կառուցումը
- դ. Աքեմենյան տերության կործանումը
- ե. Երվանդ I-ի կառավարման ավարտը
- զ. Երվանդաշատ մայրաքաղաքի կառուցումը

- 1) գ
- 2) ա
- 3) բ
- 4) դ

37 Ըստ ժամանակագրական հաջորդականության՝ թվարկված իրադարձություններից ո՞րն է տեղի ունեցել չորրորդը.

- ա. Խորհրդա-թուրքական բարեկամության և չեզոքության պայմանագրի դադարեցման մասին ԽՍՀՄ կառավարության որոշման ընդունումը
- բ. Եվրախորհրդարանի կողմից 1915 թ. հայերի ցեղասպանության դատապարտումը
- գ. Սփյուռքահայերի գանգվածային հայրենադարձության ավարտը
- դ. Հայկական համաշխարհային կոնգրեսի գումարումը
- ե. Կիպրոսի արտաքին գործերի նախարարի կոչը ՄԱԿ-ի ամբիոնից՝ Հայկական հարցը քննարկելու մասին
- զ. Խորհրդային Հայաստանում ՀՕԿ-ի և ՀԲԸՄ-ի գործունեության արգելումը

- 1) գ
- 2) ե
- 3) դ
- 4) զ

38 Համապատասխանեցնել պատմական իրադարձությունը, տարեթիվը, վայրը.

N	Պատմական իրադարձություն	N	Տարեթիվ	N	Վայր
1	Կոստանդինոս Մեծի կայսերական հրովարտակի ընդունումը	1	336 թ.	1	Գանձակ
2	Մազքութների Սանեսան թագավորի կողմից Հայաստանի մայրաքաղաքի գրավումը	2	371 թ.	2	Միլան
3	Վճռական ճակատամարտ, որն ամրապնդեց Պապի իշխանությունը	3	372 թ.	3	Վաղարշապատ
4	Ճակատամարտ, ուր հայերը կռվի նետվեցին «Քաջ Արշակի համար» բացականչություններով	4	335 թ.	4	Դվին
		5	313 թ.	5	Ձիբալ

1)

1	5	2
2	4	4
3	3	5
4	2	1

2)

1	4	4
2	1	3
3	2	5
4	3	1

3)

1	5	2
2	1	4
3	4	1
4	2	5

4)

1	5	2
2	4	3
3	2	5
4	3	1

39 Թվարկվածներից որո՞նք են բնորոշ այլախոհին.

- 1) խորհրդային իշխանության և նրա գաղափարախոսության դեմ պայքարում էր ուժային միջոցներով
- 2) անընդունելի էր համարում խորհրդային օրենքները և պաշտոնապես հռչակված արժեքները
- 3) պայքարում էր մարդու իրավունքների պաշտպանության համար
- 4) գաղափարական պայքար էր մղում խորհրդային իշխանության և նրա գաղափարախոսության դեմ
- 5) խորհրդային իշխանություններից պահանջում էր պահպանել օրենքները և ԽՍՀՄ Սահմանադրությունը

40 Ստորև տրված պատմական իրադարձությունների պատճառներից և հետևանքներից որո՞նք են ճիշտ:

- 1) Դեպի Վանի թագավորություն արշավանքի արդյունքում Թիզլաթպալասար III-ը չկարողացավ գրավել Տուշպան և Ասորեստանը դադարեց Առաջավոր Ասիայում Վանի թագավորության մրցակիցը լինելուց:
- 2) Ռուսա II-ի դիվանագիտական հնարքը նպաստեց կիմերների՝ դեպի Փոքր Ասիայի արևելք տեղափոխվելուն:
- 3) Սարգոն II-ը Ք. ա. 714 թ. արշավանքի արդյունքում կարողացավ գրավել Տուշպան և կրկին դարձավ Վանի թագավորության գլխավոր մրցակիցն Առաջավոր Ասիայում:
- 4) Ք. ա. 743–713 թթ. մղված երեսնամյա պայքարի արդյունքում Վանի թագավորությանը թեև հաջողվեց վերականգնել իր դիրքերը, սակայն նա այլևս Առաջավոր Ասիայի տերություններից չէր:
- 5) Ք. ա. 735 թ. դեպի Վանի թագավորություն արշավանքի արդյունքում թեև Ասորեստանը չկարողացավ գրավել Տուշպան, սակայն վերականգնեց իր դիրքերը Առաջավոր Ասիայում:

41 Ընտրել ճիշտ պնդումները.

- 1) Կ. Պոլսում 1861 թ. կազմվել է առաջին մշտական թատերական խումբը՝ Պետրոս Մաղաքյանի ղեկավարությամբ:
- 2) Հայկական հարցի շուրջ ստեղծված միջազգային անբարենապաստ իրադրության պայմաններում հայ պահպանողական հասարակական հոսանքը 1880-ական թվականների կեսերից վերելք է ապրել:
- 3) Վանի 1895 թ. ինքնապաշտպանության ղեկավարներից էր Եղիշե քահանա Խաչատրյանը:
- 4) Առաջին հայ ֆիդայական խմբերի ղեկավարներից հայտնի են Մարգար Վարժապետը, Արաբոն, Արամ Աչըզբաշյանը և ուրիշներ:
- 5) Մինչև 1890-ական թթ. սկիզբը արմենականները միայն Արևմտյան Հայաստանում հիմնել էին 150-ից ավել կազմակերպական խմբեր՝ մոտ հազար անդամներով:
- 6) Նիկոլայ II-ի 1906 թ. օգոստոսի 1-ի հրամանագրով Հայոց եկեղեցուն վերադարձվեց իսկա՞ծ գույքը, հողերը, դրամը:

42 Գտնել այն իրադարձությունը, որը խախտում է ստորև տրված շարքի ժամանակագրական հաջորդականությունը.

- 1) Բագրատունիների նստավայրի տեղափոխումը Դարույնքից Բագարան
- 2) Բագարատ Բագրատունու գահակալության ավարտը
- 3) Հովնան Խութեցու և Աշոտ ու Դավիթ Բագրատունիների գլխավորությամբ արաբների ոչնչացումը Տարոնում
- 4) Յուսուֆի գլխավորությամբ արաբական զորաբանակի ներխուժումը Հայաստան
- 5) Նկան ամրոցի հերոսական դիմադրությունն Աշոտ Արծրունու գլխավորությամբ
- 6) «Արյան լճի» ճակատամարտը

43 Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) Արցախահայության 9-րդ համագումարը
- 2) ԱՄՆ-ի Սենատի կողմից Հայաստանի մանդատը ստանձնելու Վիլսոնի առաջարկի մերժումը
- 3) Հայաստանի առաջին հանրապետության փաստացի ճանաչումը ԱՄՆ-ի կողմից
- 4) Նժդեհի ուժերի կողմից Որոտանի կիրճում Նուրի փաշայի զորքերին ջախջախիչ պարտության մատնելը
- 5) «Թուրքական ազգային ուխտի» ընդունումը քեմալական խորհրդարանի կողմից

--	--	--	--	--

44 Կատարել համապատասխանեցում.

Ռուսաստանին անցած տարածք

- Ա. Բեսարաբիա
 Բ. Երևանի և Նախիջևանի խանություններ
 Գ. Փոթի, Ախալցխա, Ախալքալաք
 Դ. Լոռի, Փամբակ, Շամշադին, Գանձակ, Ղարաբաղ, Շիրակ
 Ե. Կարս, Կաղզվան, Օլթի, Արդահան, Ալաշկերտ, Բայազետ

Պայմանագիր

- 1) Բեռլինի հաշտության պայմանագիր
- 2) Բուխարեստի հաշտության պայմանագիր
- 3) Ադրիանուպոլսի հաշտության պայմանագիր
- 4) Սան Ստեֆանոյի հաշտության պայմանագիր
- 5) Գյուլիստանի հաշտության պայմանագիր
- 6) Թուրքմենչայի հաշտության պայմանագիր

Ա	Բ	Գ	Դ	Ե

Ստորև տրված պնդումներից յուրաքանչյուրի համար ընտրել՝ «Ճիշտ է», «Միսալ է», «Չգիտեմ» պատասխաններից որևէ մեկը.

- 45.1 Կիլիկիայի տարածքը բաժանված է երեք մասի. արևմտյան մասը Քարուտ Կիլիկիան է, հյուսիս-արևմտյանը՝ Լեոնային Կիլիկիան, իսկ հարավ-արևելյանը՝ Դաշտային Կիլիկիան:
- 45.2 Անիի Բագրատունյաց վերջին թագավոր Գագիկ II-ը հաստատվել էր Կիլիկիայի սահմանագլխին գտնվող Պապեռոն քաղաքում:
- 45.3 Հայերը X դարի վերջերին կազմում էին Կիլիկիայի բնակչության մեծամասնությունը:
- 45.4 Կիլիկիայի հայկական պետության համար մեծ դեր ուներ նաև ռազմական նավատորմը, որի համար կառուցված հատուկ ամրություններից հայտնի էին Կոռիկոսի և Այասի ծովային բերդերը:
- 45.5 Ապլդարիպ Արծրունին Լամբրոն բերդը նվիրել էր Հեթում իշխանին, որն ամուսնացած էր նրա քրոջ հետ:
- 45.6 Խաչակիրներն առաջին անգամ հայտնվել են Կիլիկիայում Լևոն I իշխանի հոր՝ Կոստանդին I-ի կառավարման շրջանում:

Բ մակարդակ

46

Գտնել տերմինների կամ հասկացությունների ճիշտ բացատրությունները.

ա. Աքեմենյան տերության քսան մեծ վարչական միավորներից յուրաքանչյուրը կոչվում էր մարզպանություն:

բ. Հայ հեթանոսական կրոնի սպասավորները կոչվում էին քուրմ:

գ. Հայկազուն–Երվանդունիների գահակալության սկզբնական ժամանակաշրջանում երկրի արքայի կրած տիտղոսը կոչվում էր «Հայոց թագավոր»:

դ. Դեռ Գավգամելայի ճակատամարտից առաջ Հայաստանի տարածքում հիշատակվող վարչական երկու առանձին միավորներն էին Մեծ Հայքը և Ծոփքը:

ե. Երվանդունիների օրոք հազարապետը նաև երկրի Մեծ դատավորն էր:

զ. Մակեդոնացու արշավանքներից հետո Արևելքում սկսված ժամանակաշրջանը հայտնի է «հռոմեականություն» անունով:

է. Նախաքրիստոնեական շրջանից հայտնի գլխատուն շինությունները կոչվել են նաև հազարաշեն:

ը. Հայրենիքի սահմանների պաշտպանությունը կազմակերպելու համար Արտաշես I–ի ստեղծած չորս միավորները կոչվում էին զորավարություններ:

թ. Արտաշատը, Տիգրանակերտը և Անտիոքը միմյանց կապող ճանապարհը կոչվում էր «Արքայական ճանապարհ»:

1) գ, դ, է, ը

2) բ, է, գ, թ

3) ա, դ, է, թ

4) բ, գ, է, ը

47

Գտնել ճիշտ պատասխանը.

«Յոթ ազատ արվեստների» Քառյակ ենթահամակարգի բաղադրիչներն էին՝

ա. երաժշտություն

բ. քերականություն

գ. թվաբանություն

դ. երկրաչափություն

ե. ճարտասանություն

զ. տրամաբանություն

է. աստղագիտություն

1) ա, դ, գ, է

2) ա, գ, դ, է

3) բ, դ, է, գ

4) ա, գ, է, է

48

Ստորև թվարկված պատմական իրադարձությունների պատճառներից որո՞նք են ճիշտ.

- ա. Արցախից Ռուսաստան հեռանալու Հովսեփ Էմինի որոշման պատճառը Սիմեոն Երևանցու և տեղի ուժերի կողմից նրան չօժանդակելն էր:
- բ. Ջեյթունի 1862 թ. ապստամբության ժամանակ զեյթունցիների հետ օսմանյան կառավարության փոխզիջման գնալու պատճառը Ռուսաստանի կողմից Թուրքիային պատերազմ հայտարարելու սպառնալիքն էր:
- գ. Թուրքիայի՝ Առաջին աշխարհամարտի մեջ ներքաշվելու գլխավոր պատճառը թուրք-ռուսական դարավոր հակամարտությունն էր:
- դ. 1914 թ. հունվարին կնքված ռուս-թուրքական համաձայնագրի չիրագործվելու պատճառներից էր Բալկանյան երկրորդ պատերազմը:
- ե. Անգլիան և Ֆրանսիան 1915 թ. ձեռնարկեցին Դարդանեղի գործողությունը, որպեսզի կասեցնեն գերմանական զորքերի կողմից Կիլիկիայի ռազմակալումը:
- զ. Ցարիզմի կողմից 1916 թ. հայ կամավորական ջոկատները լուծարելու գլխավոր պատճառը հայերի «ինքնավարական» և «անկախական» ծրագրերն էին:
- է. Հայերի նկատմամբ Նադիր շահի դրական վերաբերմունքի պատճառներից էր հակառուսական պայքարում հայ բնակչության օժանդակությունը ստանալը:
- ը. Բրեստ-Լիտովսկի պայմանագրի արդյունքում Ռուսաստանը կորցրեց նաև Կարսի և Բաթումի մարզերը:

- 1) ա, գ, զ, ը
- 2) բ, դ, ե, է
- 3) ա, գ, ե, ը
- 4) ա, գ, դ, զ

49

Թվարկվածներից որո՞նք 1920 թ. Մայիսյան ապստամբության պարտության պատճառ չեն հանդիսանում.

- ա. Բոլշևիկները Երևանում ապստամբություն չէին նախատեսել:
- բ. Ապստամբությունը տարբեր վայրերում միաժամանակ չսկսվեց:
- գ. Բոլշևիկները չկարողացան օգտագործել ժողովրդական լայն զանգվածների աջակցությունը:
- դ. Ապստամբության հաջողությունն ի սկզբանե կապվում էր Անտանտի օգնության և ոչ թե ներքին գործոնների հետ:
- ե. Ապստամբությունը կրում էր լայնածավալ և զանգվածային բնույթ, որի պատճառով հնարավոր չեղավ այն դեկավարել:
- զ. Ապստամբության կենտրոնի պարտությունը կանխորոշեց նրա անհաջողությունը:
- է. Հաղթանակի համար երկրում չկային լուրջ նախադրյալներ:

- 1) ա, բ, գ
- 2) գ, դ, ե
- 3) բ, դ, է
- 4) գ, ե, զ

50 Տրված իրադարձություններից ո՞րն է տեղի ունեցել յոթերորդը՝ ըստ ժամանակագրական հաջորդականության.

- ա. Արեգ-Միհրի տաճարի կառուցումը Գառնի ամրոցում
- բ. հայ-պարթևական միացյալ ուժերի գլուխն անցած Տրդատի գալը Արտաշատ և նստելը հայոց գահին
- գ. Տիգրան IV-ի զոհվելը սարմատական քոչվոր ցեղերի դեմ ճակատամարտում
- դ. Տիգրան VI-ի բազմելը հայոց գահին
- ե. Վաղարշ I Արշակունու գահակալության ավարտը Պարթևստանում
- զ. Վաղարշի և Տրդատի գլխավորած պարթևական զորքի մուտքը Հայաստան և Հռադամիզդի վտարումը
- է. Հռանդեայի հաշտության պայմանագրի կնքումը
- ը. Արտաշատ քաղաքի ավերումը Կորբուլոնի կողմից
- թ. Տրդատ I-ի թագադրումը Ներոնի կողմից
- ժ. Արշակ I-ի գահակալումը Մեծ Հայքում

- 1) դ
- 2) ե
- 3) է
- 4) թ

51 Հայոց կաթողիկոսներից ո՞վ է գահակալել վեցերորդը ըստ ժամանակագրական հաջորդականության.

- ա. Բարգեն Ա
- բ. Սահակ Չորոփորցի
- գ. Ներսես Գ Տայեցի
- դ. Ներսես Բ Բագրևանդացի
- ե. Սահակ Պարթև
- զ. Հովհաննես Ա Մանդակունի
- է. Կոմիտաս Մամիկոնյան
- ը. Գյուտ
- թ. Հովհաննես Բ Գաբելենացի
- ժ. Հովսեփ Ա Վայոցձորցի

- 1) դ
- 2) թ
- 3) է
- 4) ա

52

Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- ա. Թ. Նագարբեկյանի նշանակվելը Կովկասյան ճակատի գլխավոր հրամանատար
- բ. Երզնկայի զինադադարի ստորագրումը Կովկասյան ճակատում
- գ. Անդրկովկասյան կոմիսարիատի ստեղծումը
- դ. Անդրկովկասյան Սեյմի լուծարումը
- ե. Տրապիզոնում ընթացող թուրք-անդրկովկասյան բանակցությունների ավարտը
- զ. Անդրկովկասի անջատվելը Խորհրդային Ռուսաստանից
- է. Արամ Մանուկյանի գործուղումը Թիֆլիսից Երևան
- ը. Սարդարապատի հերոսամարտի սկիզբը

- 1) գ, բ, ա, է, ե, ը, զ, դ
- 2) բ, է, գ, ա, զ, ե, դ, ը
- 3) գ, բ, է, ա, ե, զ, ը, դ
- 4) բ, է, գ, ա, զ, ե, ը, դ

53

Կատարել համապատասխանեցում.

Տարեթիվ

1. 1920 թ. հունվար	4. 1920 թ. օգոստոս
2. 1920 թ. ապրիլ	5. 1920 թ. սեպտեմբեր
3. 1920 թ. մայիս	6. 1921 թ. սկիզբ

Իրադարձություն

- ա. Այնթապի ինքնապաշտպանության սկիզբը
- բ. թուրք-հայկական պատերազմի սկիզբը
- գ. Մարաշի գրավումը թուրքերի կողմից
- դ. ՀՀ պատվիրակության գործուղումը Մոսկվա
- ե. «Հայկական լեգեոնի» լուծարումը
- զ. «Ինքնավար Սյունիքի» հռչակումը
- է. Այնթապիցիների իրենց քաղաքը հարկադրված լքելը

- 1) 1-գ, 2-ա, 3-դ, 4-է, 5-բ, 6-է
- 2) 1-ա, 2-գ, 3-բ, 4-է, 5-դ, 6-է
- 3) 1-գ, 2-ա, 3-բ, 4-դ, 5-է, 6-է
- 4) 1-ա, 2-գ, 3-դ, 4-բ, 5-է, 6-գ

54 **Բագրատունյաց Հայաստանի պետական կարգի վերաբերյալ պնդումներից որո՞նք են ճիշտ.**

- ա. Բագրատունի թագավորը կարող էր խորհրդակցել հայր մարդպետի, իշխանաց իշխանի, մաղխազի և սպարապետի հետ:
- բ. Բագրատունի թագավորները ինքնակալ միապետներ չէին. նրանց իրավունքները սահմանափակված էին աշխարհաժողովի կողմից:
- գ. Բագրատունիների օրոք Հայաստանը տարբեր թագավորություններից և իշխանություններից կազմված յուրահատուկ համադաշնություն էր:
- դ. Հայոց կաթողիկոսը ճանաչում էր Բագրատունի թագավորի գերիշխանությունը:
- ե. Բագրատունի թագավորների գահը ժառանգում էր ավագ որդին. թագավորի եղբայրները գահը զբաղեցնելու իրավունք չունեին:
- զ. Պատերազմների ժամանակ մանր թագավորությունների գորքերը ինքնուրույն էին գործում. նրանք չէին ենթարկվում հայոց սպարապետին:
- է. Իշխանաց իշխանին ենթարկվում էին արքայական կալվածքները տնօրինողները, պետական գանձարանը, երկրի մեծ ու փոքր պաշտոնյաները:

- 1) ա, բ, է
- 2) գ, ե, զ
- 3) բ, դ, զ
- 4) գ, դ, է

55 **Թվարկվածներից որո՞նք են ճիշտ ներկայացնում 1836 թ. հրապարակված եկեղեցական կանոնադրության բովանդակությունը.**

- ա. Հայությանը տալիս էր հոգևոր–մշակութային որոշ ինքնավարություն:
- բ. Հայոց եկեղեցու տնօրինության տակ մնում էին բացառապես թեմական դպրոցները:
- գ. Հայոց եկեղեցին զբաղվելու էր միայն դպրոցի, ծեսերի և այլ հարցերով:
- դ. Ռուսական կայսրության տարածքում ստեղծվում էր հայկական հոգևոր 8 թեմ:
- ե. Սահմանվում էին Հայոց եկեղեցու իրավասությունները պետական գործերում:
- զ. Հայ ժողովուրդը ձեռք էր բերում կրոնական ինքնուրույն համայնքի կարգավիճակ:
- է. Հայոց եկեղեցու տնօրինմանն էին թողնվում միայն այն հողերը, որոնց վրա կառուցվելու էին վանքեր և եկեղեցիներ:
- ը. Հայության ընդհանուր ժողովը առաջադրելու էր կաթողիկոսի երկու թեկնածու, որոնցից մեկին պիտի ընտրեր Ռուսաստանի կայսրը:

- 1) ա, բ, է, ը
- 2) բ, գ, դ, է
- 3) դ, ե, գ, է
- 4) ա, գ, զ, ը

56

Ստորև տրված փաստարկներից որո՞նք են ճիշտ.

- ա. Լենինգրադի կուսմարզկոմի առաջին քարտուղար Ս. Կիրովը սպանվել է 1935 թ. դեկտեմբերին:
- բ. 1924 թ. վերագործարկվել են Երևանի գինու–կոնյակի «Արարատ», կաշվի երկու փոքր գործարաններ, ինչպես նաև բազմաթիվ այլ ձեռնարկություններ:
- գ. 1929 թ. դեկտեմբերի վերջին հայտարարվեց նեպից հրաժարվելու ու կուլակությունը որպես դասակարգ վերացնելու քաղաքականությանն անցնելու մասին:
- դ. 1928 թ. գործարկվել է Լենինականի հեկը:
- ե. 1931 թ. մայիսի դրությամբ որպես «Կուլակ» ունեզրկվել էր շուրջ 1100 տնտեսություն:
- զ. ԽՍՀՄ հերոս, օդաչու Սեգեյ Բուռնազյանը իրականացրել է 224 մարտական թռիչք և կործանել թշնամու 22 ինքնաթիռ:
- է. Առաջին հնգամյակի տարիներին սկսվեց Քանաքեռի շինարարությունը, որին հաջորդեց Հրազդան գետի վրա ևս մի քանի կայանների կառուցումը:
- ը. Հայկական 390–րդ դիվիզիան մասնակցել է Կերչի մարտերին, կազմացրվել է 1943 թվականին:
- թ. 1953 թ. նոյեմբերին ՀԿԿ կենտկոմի առաջին քարտուղար է ընտրվել Յակով Չարոբյանը:

- 1) գ, զ, է, թ
- 2) գ, դ, զ, է
- 3) ա, բ, դ, ը
- 4) բ, գ, է, ը

57

Իրադարձությունը համապատասխանեցնել տարեթվին.

1. 1461 թ.	4. 1514 թ.
2. 1465 թ.	5. 1547 թ.
3. 1555 թ.	6. 1467 թ.

- ա. Չալդրանի ճակատամարտը
- բ. Բյուզանդական կայսրության կործանումը
- գ. Ջհանշահի գահակալման ավարտը
- դ. Էջմիածնի գաղտնի խորհրդակցության գումարումը Ստեփանոս Սալմաստեցու կողմից
- ե. Ամասիայի հաշտության պայմանագրի կնքումը
- զ. Հայոց պատրիարքության հիմնադրումը Կոստանդնուպոլսում
- է. Սմբատ Արծրունու օծվելը հայոց թագավոր

- 1) 1–բ, 2–է, 3–ա, 4–է, 5–զ, 6–զ
- 2) 1–զ, 2–զ, 3–բ, 4–ա, 5–դ, 6–է
- 3) 1–զ, 2–զ, 3–է, 4–դ, 5–ա, 6–է
- 4) 1–զ, 2–է, 3–է, 4–ա, 5–դ, 6–զ

Ընտրել տերմինների կամ հասկացությունների սխալ բացատրությունները.

- 1) Ֆիդայի հունգարերեն նշանակում է զոհ, այսինքն՝ ինքնագոհ:
- 2) Արևելյան Հայաստանում 1844 թ. ստեղծված վարչական միավորը կոչվում էր Կովկասի փոխարքայություն:
- 3) 1849 թ. ստեղծված և Երևան, Նոր Բայազետ, Նախիջևան, Ալեքսանդրապոլ ու Օրդուբադ գավառներն ընդգրկող վարչական միավորը Երևանի նահանգն էր:
- 4) Պատգամավորական Կենտրոնական ժողովը Հայաստանում ապրող հայերի ներկայացուցչական համագումարն էր:
- 5) Կովկասյան ճակատում հայազգի զեներալ Միխայիլ Լոռիս-Մելիքովի գլխավորությամբ թուրքերի դեմ կռվող ռուսական զորամիավորումը կոչվում էր Կովկասյան կորպուս:
- 6) Ռուսաստանի հետադիմական վարչակարգի հակահայ քաղաքականության դեմ պայքարելու համար Թիֆլիսում ստեղծված մարմինը կոչվում էր «Ինքնապաշտպանության կենտրոնական կոմիտե»:
- 7) Անդրկովկասում Գ. Գուլիցինի փոխարեն նշանակված Ի. Վորոնցով-Դաշկովի զբաղեցրած պաշտոնը կոչվում էր Կովկասի կառավարչապետ:
- 8) Սասունում սուլթան Համիդ II-ի կազմակերպած հայկական կոտորածներից հետո մեծ տերությունների կազմած բարենորոգումների նախագիծը ստացավ «Մայիսյան բարենորոգումների ծրագիր» անունը:

Ընտրել տերմինների կամ հասկացությունների ճիշտ բացատրությունները.

- 1) Փետրվարյան ապստամբության հաղթանակից հետո Երևանում ստեղծված իշխանության մարմինը կոչվել է Հայաստանի փրկության կոմիտե:
- 2) 1925 թ. կազմավորված Գիտության և արվեստի ինստիտուտի բարձրագույն մարմինը կոչվում էր ինստիտուտի անդամների ընդհանուր ժողով:
- 3) 1990 թ. խորհրդարանական ընտրությունների ժամանակ ՀՀ շուրջը ձևավորված միավորումը կոչվում էր «Հանրապետություն»:
- 4) 1996 թ. ԵՄ և ՀՀ միջև կնքված փաստաթուղթը կոչվել է գործընկերության և համագործակցության համաձայնագիր:
- 5) ԱՄՆ-ում դաշնակցության ստեղծած Հայ դատի հանձնախումբը կոչվում է նաև Հայկական ազգային խորհուրդ:
- 6) Հայկական համաշխարհային կոնգրեսի առաջարկով կազմված պատվիրակության՝ ԱՄՆ-ի պետքարտուղարի տեղակալին ներկայացված փաստաթուղթը կոչվում էր հայկական հողային պահանջների վերաբերյալ հուշագիր:
- 7) 1996 թ. ԵՄ և ՀՀ միջև կնքված փաստաթուղթը կոչվել է բարեկամության և համագործակցության համաձայնագիր:
- 8) Արտասահմանից ներգաղթող հայերի ընդունման կոմիտեն ԽՍՀՄ կառավարությանն առընթեր կազմավորված մարմին էր:
- 9) Արթուր Մկրտչյանի նախագահությամբ ԼՂՀ պաշտպանության նպատակով ստեղծված մարմինը կոչվել էր ԼՂՀ Պաշտպանության խորհուրդ:

60

Ստորև թվարկված պատմական իրադարձությունների պատճառներից և հետևանքներից որո՞նք են ճիշտ.

- 1) Փոքր Ասիայում բռնկված պատերազմի ավարտից հետո հաշտության պայմանագրում Արտաշես I-ը կարողացավ հատուկ կետ մտցնել, որի շնորհիվ Պոնտոսի հաշվին ընդարձակվեց Փոքր Հայքի տարածքը:
- 2) Աքեմենյան տիրակալ Արտաքսերքսես II-ի դեմ ապստամբած Կյուրոս Կրտսերը հունական 10-հազարանոց վարձկան բանակի օգնությամբ տապալեց եղբորը և հռչակվեց Աքեմենյան նոր գահակալ:
- 3) Վանի թագավորությունում ստրուկների թվաքանակը հիմնականում ավելանում էր բնական ճանապարհով, ինչպես նաև պարտքի դիմաց ստրկացման եղանակով:
- 4) Մագնեսիայի ճակատամարտում հռոմեական զորքերի պարտության հետևանքով ձևավորվեց Մելևկյան հսկայածավալ պետությունը:
- 5) Ք. ա. 92 թ. սկսված հռոմեա-պարթևական բանակցությունների արդյունքում Հայաստանի դեմ ուղղված պայմանագիր կնքվեց:
- 6) Տիգրանակերտի գրավման պատճառն այն էր, որ քաղաքը պաշտպանող օտարազգի վարձկանները, կաշառվելով Պոմպեոսի կողմից, հռոմեացիների առջև դավաճանաբար բացեցին դարպասները:
- 7) Տիգրան Կրտսերն ընդվզել էր Պոմպեոսի դեմ և վիրավորել նրա արժանապատվությունը, ուստի Պոմպեոսի կարգադրությամբ ձերբակալվեց ու ընտանիքի հետ գերեվարվեց Հռոմ:
- 8) Հռոմի Ծերակույտին ուղարկված պաշտոնական զեկուցագրում պարթևական արշավանքի ձախողումն Անտոնինոսը բացատրում էր Սիջազետքի տափաստաններում անհաջող ռազմական գործողություններ վարելու պարտադրանքով:
- 9) Հայաստանը հռոմեացիների ավերածություններից և զոհերից զերծ պահելու նպատակով Արտավազդ II-ը Ք. ա. 34 թ. որոշեց բանակցել Անտոնինոսի հետ:

61

Թվարկվածներից որո՞նք են պատմական իրադարձությունների իրական պատճառահետևանքային կապեր.

- 1) Նախարարների հետ Տիրանի ունեցած բարդ հարաբերությունների հետևանքով կորուստներ կրեցին Արծրունյաց և Բզնունյաց նախարարական տոհմերը:
- 2) Թեոդորոս Ռշտունուն ազատ արձակելու պատճառը Հայաստանը Բյուզանդական կայսրության ոլորտում պահելն էր:
- 3) Անիի Բագրատունիներին ենթակա թագավորությունների առաջացման պատճառը ուշ միջնադարին բնորոշ ավատատիրական մասնատվածությունը և հայ իշխանների կենտրոնախույս ձգտումներն էին:
- 4) Մոնղոլա-մամլուքյան երկարամյա հակամարտության արդյունքը մոնղոլների պարտությունն էր:
- 5) Կոտմանի դաշտում տեղի ունեցած ճակատամարտի արդյունքը հայ-վրացական միացյալ զորքերի հաղթանակն էր:
- 6) Հայ-եգիպտական 1337 թ. հաշտության արդյունքում մամլուքները պարտավորվեցին վերաշինել Կիլիկիայի իրենց կողմից ավերված քաղաքները:
- 7) Զաքարեն իր գերված եղբորը Իվանեին ստանալու դիմաց դադարեցրեց Շահ-Արմենների նստավայր Խլաթի պաշարումը և նահանջեց:

- 1) Սան Ստեֆանոյի հաշտության պայմանագիրը կնքվել է հայ մեծահարուստ Առաքել Դադյանի ամառանոցում:
- 2) Ադաբաբյան դպրոցը հատկապես մեծ ճանաչում է ձեռք բերել Սերովբե Վիչենյանի տեսուչ եղած ժամանակ:
- 3) Մ. Խրիմյանն ու Մ. Փորթուգայանը Բեռլինի վեհաժողովի վերջին օրը բողոք են ներկայացրել մեծ տերություններին:
- 4) Արմենականները եղել են հայրենի հողի վրա ստեղծված առաջին ազգային կուսակցությունը:
- 5) 1878 թ. հունիսի 1-ին Բեռլինում սկսված վեհաժողովն ընթացել է Մեծ Բրիտանիայի մշակած սցենարով:
- 6) Ազգային կուսակցություններից դաշնակցությունն առաջինն է, որ Հայկական հարցի լուծումը համարել է ամբողջական հայրենիքում հայկական պետության վերականգնումը:
- 7) Հրայր Դժոխքի կարծիքով կուսակցությունները միայն միջոց են ժողովրդի ազատագրական պայքարը կազմակերպելու համար:
- 8) Սայբա-Պիկոյի համաձայնագրով Օսմանյան կայսրության տարածքները բաժանվելու էին Մեծ Բրիտանիայի, Ֆրանսիայի և Ռուսաստանի միջև:

- 1) Թուրքական զորքերի հարձակումը դեպի Բաքու սկսվեց 1918 թ. մայիսին, սակայն մինչև հոկտեմբեր ամիսը նրանց չհաջողվեց գրավել քաղաքը:
- 2) 1920 թ. կեսերին ՀՀ տարածքը կազմում էր շուրջ 160 հազար քառ. կմ` 3 մլն բնակչությամբ:
- 3) Սևրի պայմանագրի համաձայն` հայ-վրացական սահմանը որոշելու էր ԱՄՆ-ի նախագահ Վիլսոնը:
- 4) Հայաստանի առաջին հանրապետության խորհրդարանի ընտրություններին մասնակցելու իրավունք ունեին 20 տարին լրացած ՀՀ քաղաքացիները` առանց սեռի, ազգության և կրոնական խտրականության, ընդհանուր, գաղտնի, հավասար և ուղղակի քվեարկությամբ:
- 5) Հայաստանի առաջին հանրապետությունում ուսուցչական կադրեր պատրաստելու համար 1919 թ. սեպտեմբերին բացվել է ուսուցչական սեմինարիա:
- 6) Հայաստանի առաջին հանրապետության ընտրված խորհրդարանն ուներ 72 անդամ:
- 7) Հայաստանի առաջին հանրապետությունը 1920 թ. աշնանն ուներ 40 000-անոց բանակ:
- 8) Հայաստանի խորհրդային իշխանությունը, խախտելով Երևանի դեկտեմբերի 2-ի իշխանափոխության համաձայնագիրը, ձևավորեց միակուսակցական վարչակազմ:
- 9) Հայաստանում խորհրդային վարչակարգը հաստատելու և ամրապնդելու գործընթացը կազմակերպում և ուղղորդում էր Հայաստանի խորհուրդների համագումարը:

64 **Տրված պնդումներից որո՞նք են ճիշտ.**

- 1) Հնդեվրոպական նախահայրենիքն ընդգրկում է Հայկական լեռնաշխարհը, Միջագետքի արևմտյան, Փոքր Ասիայի արևելյան, Իրանական սարահարթի հյուսիսային շրջանները:
- 2) «Նաիրի» երկրանունը առաջին անգամ հիշատակվում է Ք. ա. XV դարում:
- 3) Թորգոմա տունը գտնվել է Եփրատի վերին ավազանում և հիշատակվում է դեռևս Ք. ա. XX–XVIII դարերում:
- 4) Վանի թագավորության գրային բարեփոխումը՝ տեղական սեպագրի ստեղծումը տեղի է ունեցել Իշպուինիի գահակալության սկզբնական շրջանում:
- 5) Վանի տերության բանակի կազմում Արգիշտի I–ի օրոք առանձնացվեց «արքայական գունդը»՝ հեծյալ զորամասերից բաղկացած ընտրյալ ուժերը:
- 6) Երվանդ Սակավակյացը հատել է սեփական պատկերով ոսկեդրամ, որը հասել է մեզ:
- 7) Դարեհ II Կոդրմանուսը Աքեմենյան տերության տիրակալ է դարձել Ք. ա. 336 թվականին:
- 8) Բեհիսթունյան արձանագրության պարսկերեն բաժնում Հայաստանը կոչվում է Արմինա:
- 9) Հայկագուն–Երվանդականների թագավորությունը երկրորդ համահայկական թագավորությունն է:

65 **Վարդանանց ապստամբության հետ կապված իրադարձություններից որո՞նք են խախտում տրված շարքի ժամանակագրական հաջորդականությունը.**

- 1) Արտաշատի եկեղեցական ժողովի գումարումը
- 2) հայ նախարարների ժամանումը Տիգրան Նազկերտ II–ի արքունիք
- 3) հայ նախարարների՝ քրիստոնեության առերես ուրացումը Տիգրանում
- 4) ապստամբների կողմից կառավարության կազմումը
- 5) «Հավատո ուխտի» կնքումը Վասակ Սյունու, տանուտերերի և ավագ սեպուհների մատանիներով
- 6) գերի վերցված պարսից մոզերի մահապատիժը Ջարեհավանում
- 7) Անգղի եկեղեցին քանդելու փորձը պարսից զորքի և մոզերի կողմից
- 8) բուն Աղվանքից եպիսկոպոսների հետ հազարապետի գալը Այրարատ

66 **Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.**

- 1) Դրոյի կամավորական ջոկատի կողմից Խնուսի գրավումը
- 2) Նազարեթ Չավուշի սպանությունը
- 3) Վռամյանի և Իշխանի դավադիր սպանությունը
- 4) Համազասպի կամավորական ջոկատի կողմից Խիզանի գրավումը
- 5) հայկական ջարդերի կապակցությամբ Մեծ Բրիտանիայի, Ռուսաստանի և Ֆրանսիայի հանդես գալը բողոքի հայտարարությամբ
- 6) Անդրանիկի կամավորական ջոկատի կողմից Բիթլիսի գրավումը
- 7) Սարիղամիշի ճակատամարտի ավարտը՝ թուրքական բանակի ջախջախումը

--	--	--	--	--	--	--

67 Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) Միջագետքից հայ գաղթականների առաջին խմբի տեղափոխվելը Խորհրդային Հայաստան
- 2) հայ կինեմատոգրաֆիայի առաջնեկ կինոնկարի ցուցադրումը
- 3) Լոզանի կոնֆերանսի ավարտը
- 4) Հայիեղկոմի «Պարենային մթերքների և այլ նյութերի հայտնաբերման մասին» հրամանի հրապարակումը
- 5) «Նոր եկեղեցի» կազմակերպության պառակտիչ գործունեության դատապարտումը Հայոց եկեղեցու Գերագույն հոգևոր խորհրդի կողմից
- 6) Հայ-վրացական սահմանագատման մասին վերջնական համաձայնագրի ստորագրումը Թիֆլիսում
- 7) «Լեռնահայաստանի» վերանվանումը Հայաստանի Հանրապետության

--	--	--	--	--	--	--

68 Հեթանոսական աստվածների պաշտամունքի գլխավոր կենտրոնները համապատասխանեցնել աստվածների անուններին.

- Ա. Տիր
- Բ. Անահիտ
- Գ. Արեգ-Միհր
- Դ. Նանե
- Ե. Վահագն
- Զ. Արամազդ

Ա	Բ	Գ	Դ	Ե	Զ	Է

- 1) Տուրուբերան նահանգի Աշտիշատ ավան
- 2) Եկեղյաց գավառի Թիլ ավան
- 3) Այրարատ նահանգի Երագամույն վայր
- 4) Շիրակ գավառի Անի ամրոց
- 5) Եկեղյաց գավառի Երիզա ավան
- 6) Դարանաղյաց գավառի Անի ամրոց
- 7) Դերջան գավառի Բագառիճ ավան

69 Կատարել համապատասխանեցում.

- Ա. Ծովքի վերակացու, որը սպանեց Արիստակես կաթողիկոսին
- Բ. Արշակ II-ին Մաժակ հրավիրած և Օլիմպիայի հետ նրան ամուսնացրած կայսրը
- Գ. պարսից արքայի հետ «Ամոթալի» պայմանագիր կնքած կայսրը
- Դ. Տիրան թագավորին կուրացրած Ատրպատականի մարզպանը
- Ե. Սպարապետ, ում պահանջով Վարազդատ արքան հեռացավ Հայաստանից
- Զ. Վահանանց ապստամբության սկզբում Ատրպատական փախած Հայաստանի մարզպանը
- Է. Հայոց սպարապետ, որը Մեծ Հայքի Արշակունյաց թագավորների ոսկորները վերաթաղել է Արագած լեռան լանջին

- 1) Հուլիանոս Ուրացող
- 2) Վասակ Մամիկոնյան
- 3) Վարազ
- 4) Մանվել Մամիկոնյան
- 5) Հովիանոս
- 6) Ատրվշնասպ
- 7) Արքեղայոս
- 8) Կոստանդինոս II

Ա	Բ	Գ	Դ	Ե	Զ	Է

70 Ստորև տրված պնդումներից յուրաքանչյուրի համար ընտրել՝ «Ճիշտ է», «Միսալ է», «Զգիտեմ» պատասխաններից որևէ մեկը.

- 70.1 1990 թ. նոյեմբերին ընդունված առաջին սահմանադրական օրենքով մինչև ՀՀ նոր սահմանադրության ընդունումը դադարեցվում էր Անկախության հռչակագրի հիման վրա ընդունված օրենքներին հակասող դրույթների գործողությունը:
- 70.2 Հայաստանի անկախության հանրաքվեից հետո՝ նույն տարվա սեպտեմբերին, Հայաստանի ՆԳՄ (ՆԳՆ) կառույցում ստեղծվել է Հատուկ գունդը:
- 70.3 1991 թ. դեկտեմբերին ստեղծվող ԱՊՀ-ն պետք է ունենար խորհրդակցական-համաձայնեցման գործառույթներ և օժտված չէր լինելու օրենսդրական, գործադիր ու դատական լիազորություններով:
- 70.4 ՀՀ կառավարությունը 1992 թ. հունվարի 28-ին ընդունել է «ՀՀ պաշտպանության նախարարության մասին» պատմական որոշումը:
- 70.5 ՀՀ սահմանադրության նախագծի մշակմամբ զբաղվում էր 1990 թ. դեկտեմբերին ստեղծված ՀՀ Գերագույն խորհրդի սահմանադրական հանձնաժողովը:
- 70.6 Ապրիլյան Քառօրյա պատերազմում Ադրբեջանի ռազմաքաղաքական դեկավարությունը արդիական սպառազինությունը և տեխնիկան ձեռք էր բերել Ռուսաստանի Դաշնությունից, Իսրայելից, Ուկրաինայից: